

Kommunstyrelsen

§ 108 Yttrande över betänkandet ”Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting” (SOU 2018:74)

KS 2019/139, au § 81

Beslut

Kommunstyrelsen antar ekonomikontorets förslag till yttrande.

Beskrivning av ärendet

Finansdepartementet har gett Bodens kommun möjlighet att yttra sig över betänkandet ”Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting” (SOU 2018:74). Yttrandet ska vara Finansdepartementet tillhanda senast den 17 maj 2019.

Utredaren har haft regeringens uppdrag att utreda och uppdatera kostnadsutjämnningen. Kostnadsutjämnningen är en av fyra delar i det kommunalekonomiska utjämnningssystemet och har till uppgift att utjämna för strukturella kostnadsskillnader mellan kommuner beroende på demografi, invånarnas behov och produktionsvillkor såsom löner och geografi. Kostnadsutjämnningen är den del av utjämnningssystemet som helt finansieras av kommunsektorn själv. Under 2019 betalar kommunen en avgift till kostnadsutjämnningssystemet med 33 miljoner kronor. För övriga delar i systemet erhåller Boden ett bidrag med 308 miljoner kronor.

I dagens kostnadsutjämnningssystem finns tio delmodeller varav fem är så kallade verksamhetsmodeller avseende större obligatoriska verksamheter med tyngdpunkt på vård, skola och omsorg. Resten är kommunövergripande modeller som omfattar löner, befolkningsförändringar, barn och unga med utländsk bakgrund, bbyggelsestruktur samt kollektivtrafik.

I direktiven angavs att utredaren skulle överväga om det nuvarande systemet i tillräcklig grad fångar upp större samhällsförändringar och med anledning av detta eventuellt föreslå ändringar i de delmodeller som finns, nya delmodeller eller om delmodeller ska utgå. I uppdraget ingick också att analysera möjligheterna att förenkla utjämnningen.

I korthet innebär förslaget att

- modellstrukturen blir mer verksamhetsorienterad i och med att delar av nuvarande kommunövergripande modeller flyttas till de nuvarande verksamhetsmodellerna eller till de två nya modellerna Infrastruktur och skydd samt Verksamhetsövergripande kostnader.
- en helt ny modell för Kommunal vuxenutbildning införs.

Kommunstyrelsen

- modellen för Barn och unga med utländsk bakgrund tas bort vilket anses kompenseras av en mer socioekonomisk profil på delar av systemet.

Under förutsättning av en snabb beredning av regeringskansliet föreslås införandet kunna ske år 2020 och bygga på 2018 års uppgifter. Bidragsökningar och avgiftsminskningar föreslås få ekonomisk effekt samma år som systemet införs. För de kommuner som får bidragsminskningar och avgiftsökningar införs ett tidsbegränsat införandebidrag så att årlig försämring maximalt ska kunna bli 300 kronor per invånare och år. Införandebidraget ska finansieras av samtliga kommuner under tre år.

För Bodens kommun innebär förslaget följande ekonomiska effekter:

	År 1	År 2	År 3
Utfall nytt förslag	-818	-818	-818
Införandebidrag	518	218	0
Finansiering av införandebidrag	-91	-24	-7
Summa, kronor/invånare	-391	-624	-825
Totalt, mkr (invånare per 31 december 2018)	-11,0	-17,5	-23,2

Den främsta orsaken till försämringen är uppdateringar och förändringar av gränsvärden samt ändrade beräkningssätt avseende redan befintliga komponenter i nuvarande delmodeller. Nya modeller och komponenter motsvarar endast ett försämrat utfall på -72 kronor per invånare.

Ekonomikontoret har tagit fram ett förslag till yttrande med synpunkter på införandereglererna samt på några av delmodellerna.

I yttrandet framgår att Bodens kommun ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som presenteras i utredningen, men anser att

- Statsbidraget för likvärdig skola bör införlivas i det kommunalekonomiska utjämningsystemet samtidigt som en socioekonomisk faktor införs i delmodellen för förskoleklass och grundskola. Beräkningen bör ske enligt utredarens förslag men med större hänsyn tagen till elever som kommer från länder utanför Europa (avsnitt 7.3 i utredningen).
- Behovsberäkningen för grundläggande vuxenutbildning även bör ta hänsyn till andel personer som inte har svenska som modersmål och när det gäller SFI bör ökad hänsyn tas till personernas utbildningsbakgrund (avsnitt 7.5 i utredningen).
- Skillnaden i klimattillägg mellan föreslagna zoner är alldeles för liten eftersom det är mycket stora variationer över landet när det gäller både snömängder och hur lång perioden som vinterväghållning behövs. Ortstillägget blir inte heller rättvisande i och med att

W PHL

Kommunstyrelsen

tillräcklig hänsyn inte tas till ytstorleken samt underhållskostnader för tjälskador i de nordligaste delarna av landet (avsnitt 7.8.2 i utredningen).

- Som tidigare bör kompensation för höga administrationskostnader ges till glest befolkade kommuner oavsett invånarantal och i likhet med förslagen avseende övriga kommungrupper bör kompensationen motsvara den i utredningen presenterade merkostnaden (avsnitt 7.9.2 i utredningen).
- Den regressionsmodell som föreslås användas för fördelning av standardkostnaden för län som inte har skatteväxlat bör vara densamma som används för län som har skatteväxlat (avsnitt 9 i utredningen).
- Den årliga försämringen vid införandet maximalt ska kunna bli 200 kronor per invånare och år i stället för föreslagna 300 kronor per invånare (avsnitt 11.2 i utredningen).

Ekonomikontoret föreslår i tjänsteskrivelse 2019-04-17 att kommunstyrelsen antar förslaget till yttrande.

Kommunstyrelsens beslut överensstämmer med arbetsutskottets förslag.

För kännedom
Finansdepartementet